

Yossi Goldberg

על גמל

ועל נמל

חצי האי הירקוני
ברשימות ובשירי
העיתון של נתן אלתרמן

יוסי גולדברג

מורה דרך

וחוקר תולדות תל-אביב -

יפו

גמל בעבודות הבנייה של נמל תל-אביב
ישראל הנגלית לעין, יד בן צבי, אלכום
משפחת כדורי על ידי עזרא כדורי, תל-

אביב - יפו

LEVANT FAIR مصر صند شرق

ידיד המזרח

במוצאי שבת 5.5.34

טינול

ב-29 ארצות
בידיד המזרח

כל הביטנים פתוחים לקהל עם השבת

נ ש פ

עממי גדול

2 תזמורות, גשמי וקיקק-ריגור
במסגרת של ארבעים
רקודים עממיים
על במת האמפיית'אטרון
בן השבעים עשיר התזמורת.

מחשבים לחיות בבר קשת חדיד
ובקפה המיוחלת רחל אלטבי הירקוני.

تل أبيب 1934-1940 TEL. ABIB

תל-אביב

אזרחים

נתן אלתרמן, הארץ,
ח' בטבת תרצ"ד,
5 בפברואר 1934.

"הגמל התכוון להמריא
מכל עמודי המודעות, פרש
את כנפיו, נשא את רגליו
וחיכה בקוצר רוח לחודש
אפריל 1934."

על גמל ועל נמל - נתן אלתרמן וחצי האי הירקוני /

עדלאידע

נתן אלתרמן,

כלנוע, 15 במארס 1934

”שערי הכבוד הפורימיים גוללו
בצבעי שמן את כל פרשת המגילה,
[...] הגמל המעופף נדחק גם הוא
לעדלאידע כאורח לא קרוא והכריז
בחוצפה חשמלית על יריד המזרח
הקרוב כאילו הפורים איננו בא
בחשבון כלל בתור חג.

אבל אזרחי תל אביב הסלחנים סלחו
לו וזכרו כי יש יום בשנה שבו מותר
להיות חצוף מבלי להיות חמור...”

כונס ביסער ופרץ: פרוזה ומאמרים, 1931-1940, תשע"ט

Matson (G. Eric and Edith) Photograph Collection, Library of
the Congress, LC-DIG-matpc-15800

Yossi Goldf...

משה
מדזיני

ואברהם
אידלסון

שלמה
יפה

אלכסנדר
עזר
(יבזרוב)

יהושע
גורדון

על גמל ועל נמל - נתן אלתרמן וחצי האי הירקוני

"גמל את צמד כנפיו ריקע"

מול מודעת היריד נתן אלתרמן

אִירוֹסָה.
אֶסְרִיקָה.
אֶסְיָה.

מוֹדָעָה מִיְמִינִי. מוֹדָעָה מִשְׂמָאלִי.
הַסֵּנֶס מִשְׁלִיךְ אֶת אוֹרוֹ בָּה.
כְּמָה מְרַחֵב בְּשֵׁלֶשׁ הַמְּלִים:
אֶסְרִיקָה!
אֶסְיָה!
אִירוֹסָה!

הָאִישׁ הָאֵל הָרַעֵב לְמִרְחָק וּפְלִיאוֹת.
לְקֶצֶת אֲלֵפִים וְגַדְלֵקוֹיִר.
אִי־אֶמְשֶׁר סוּף כָּל סוּף
שָׁבַע לְהִיזוֹת
רַק מִלְבֵּן וְרַק מִקְסִיר.

עַל כֵּן - הַכּוֹנֵה אֶזְרַח!
גִּסַּע הָעוֹלָמָה, הָעֵת מִתְקַרְבָּת!
אֲנִי מַחְכָּה
לִירִיד הַמְזֻרָח
כְּמוֹ שְׂמֻחָכִים לְרַכְּבָת!

הספרייה הלאומית

כְּאֶשֶׁר עַל הַנְּעוֹת, גְּבוּהָ.
לְיֵלָה לְשׁוֹטֵס עוֹלָה
וְשׁוֹב כְּמוֹ אֶתְמוֹל: שְׂרוּכִים, זוּעוֹת, קוֹלֵטֵעַ
וְשִׁטְף לִירִיקָה
שֶׁל - בְּלוּ מִיץ שְׂטֵטְלֵעַ - - -

אֵל גַּא תִּמְשֶׁךְ אֵל חוֹךְ הַשְּׁעֵמֶמֶת,
אֵל תֹּאמֵר נוֹאֵשׁ - הֵכֵן עֲמָדָה עוֹד.
שְׁמַע

אֵיךְ כָּל הָעִיר
בְּשִׁצְף מְרַקְלֶמֶת
פּוֹאמָה שֶׁל חֶשְׂמֵל וּמוֹדָעוֹת!

הִנֵּה מוֹדָעַת הִירִיד הַגְּדוֹלָה.
נִמַּל אֶת צֶמֶד כְּנֶפְיוֹ רַקַּע.
תְּבִיט וּלְפָנֶיהָ נִפְתַּח הָעוֹלָם:
אִירוֹפָה.
אֶסְיָה.
אֶפְרִיקָה.

מַה נִּזְתֵּן לָעַ שֶׁר הַחַיִּים הַכִּילִיז
שׁוֹב דְּרָשׁוֹת עַל הַדּוֹצִיָּה הַיְלִיָּה־סִילְסִיָּה,
אֵךְ הִנֵּה אוֹרְחִים בָּאִים אֵלַי:

מאה ימים ליריד

נתן אלתרמן

תִּרְאֶה אוֹתָהּ
מִבְּשִׁילָה!
תִּרְאֶנָּה פּוֹרָה בְּשָׂדוֹת שְׂבִיבוֹ לָהּ,
תִּשְׁמַע אֶת בְּתִי-הַחֲרָשֶׁת שֶׁלָּהּ
שׁוֹאֲגִים כְּנִמוּסִים בַּחוּלָה!

תִּדַּע מָה שֵׁשׁ לֵט פֹּה וּמָה אֵין
וּמָה עוֹד לְהִיּוֹת מִכָּרְח:
עַל-כֵּן -
מֵהַיּוֹם לְמַחַר הַתְּכוּנָן -
עוֹד מֵאָה יָמִים
לִירֵיד הַמְזֻרָח!

עָנְלַת הַזְּמַן יִנְעָה.
סוּסִים חֲדָשִׁים בְּרִתְמָה נִעְמִיד!
נִדְהַר, בְּלִי מַעוֹת, יָמִים מֵאָה
עַד שֶׁעָרֵי הַיְרִיד!

הַקֶּהֱל פֹּה טְרוֹד בִּיזְמוֹ וְעַסְקוּ,
הַשְׁנָה כְּאֶבֶק עַל עֵינָיו נִעְרְמָה -
צָרִיךְ בְּפִלְקָטִים אוֹתוֹ לְסַקֵּל
עַד שֶׁיִּבִּין כִּי אוֹמְרִים לוֹ דְּבַר-מָה!

אוֹמְרִים לוֹ:
הַכּוֹן, הַבֵּט!
תִּהְיֶה נָא עֵינֶךָ לִירֵיד שְׁלוּחָה -
שֵׁם,
אוֹת לְאוֹת,
כְּאֶלֶף בֵּית,
לְקַרְא תִּלְמַד אֶת הָאָרֶץ שֶׁלֶךָ!

כונס ב'רגעים', תשל"ד (א'), עמ' 224-225.

על גמל ועל נמל - נתן אלתרמן וחצי האי הירקוני

פתיחת היריד על רקע פרוץ
מאורעות תרצ"ו
30 באפריל 1936

Matson (G. Eric and Edith) Photograph
Collection, Library of the Congress, LC-DIG-
matpc-16814, 16819, 16828

כיום **אנו רוצים לכבוש את הים**. אנו רוצים
מים שלנו, מימי ארץ-ישראל, **מימי תל-**
אביב. אנו רוצים אניות ועל תורן דגל ציון,
[...]

לא נוזז מחוף תל-אביב. אנו מתחילים לאט,
עושים מזח. תבואנה ספינות. **פה יהיה נמל**
גדול, [...] כאן **בנמל תהיה תנועה וחיים**.

מאיר דיזנגוף בביקורו בנמל ב-19.05.1936

דמים שאנו חיים בהם עכשיו, הם ימים
זולים, ולא יעברו בלי זכר וסימן בדברי
דמים. [...] סבורני, שכל העולם מכיר כיום
כי אנו, יהודי ארץ-ישראל, **חלוצי עם**
ישראל, **כותבים בימים אלה דף מזהיר**
בהיסטוריה היהודית, [...]

ישראל הנולדת לעין, יד בן צבי, אלכום משפחת
כדור על ידו עזרא כדורק תל-אביב - יפו

על גמל ועל נמל - נתן אלתרמן וחצי האי הירקוני /

קונצרט הפתיחה (?) של התזמורת הפילהרמונית הארץ-ישראלית, 26.12.1936

צילום רודי וייסנשטיין, הצלמניה פרי-אור

גרינפטרר יעל, השבוע לפני 78 שנים: טוסקניני ב[ארץ-]ישראל, אתר הארץ, 26.12.2014

מבט אווירי על חצי האי הירקוני 1933 (?)

Matson (G. Eric and Edith) Photograph Collection, Library of the Congress

LC-DIG-matpc-14226